

Reglament de Taxonomia de la UE (852/2020) – De la classificació d'activitats econòmiques sostenibles a l'acció empresarial

Oliver Canosa
TRADEBE

El Pacte Verd Europeu estableix la nova estratègia de creixement a escala comunitària. En aquest pla, s'entenen les finances sostenibles com una palanca de canvi per a fomentar un creixement econòmic que disminueixi la pressió sobre el medi ambient, tingui en consideració factors socials i estigui regida per pràctiques de bon govern.

Assolir els objectius climàtics i energètics per a 2030 requerirà inversions addicionals d'aproximadament 180.000 milions d'euros a l'any fins a 2030. Per la seva banda, la UE ja està impulsant les inversions necessàries a través de fons europeus per a inversions estratègiques i altres iniciatives. No obstant això, sembla que no és suficient i es fa palesa la necessitat de comptar amb el sector financer privat per aconseguir aixecar el capital necessari per assolir els objectius plantejats i assegurar la transició climàtica. El sector financer requereix empreses i projectes robusts pel que fa a sostenibilitat per poder contribuir a:

- Reorientar inversions cap a tecnologies i negocis més sostenibles
- Finançar el creixement de forma sostenible a llarg termini

- Contribuir a la creació d'una economia circular, baixa en carboni i resiliència al clima.

Per a aconseguir-ho, la Comissió porta desenvolupant una agenda política global sobre finances sostenibles des de 2017. Això inclou el Pla d'Acció en Finances Sostenibles i el desenvolupament d'una estratègia renovada de finançament sostenible en el marc del Pacte Verd Europeu.

El Pla d'acció sobre finances sostenibles forma part dels esforços de la Unió dels Mercats de Capitals (UMC) per connectar les finances amb les necessitats específiques de l'economia europea en benefici del planeta i de la nostra societat. També és una de les mesures principals per a la implementació de l'històric Acord de París i l'agenda de la UE per al desenvolupament sostenible.

El Pla d'acció està basat en l'informe de gener del 2018 realitzat pel Grup d'experts d'alt nivell sobre finances sostenibles, creat el 2016 i format per vint experts procedents de la societat civil, el sector financer, el món acadèmic, així com observadors d'institucions europees i internacionals. En aquest pla, es presenten deu accions prioritàries estructurades en tres pilars:

• **Reorientar els fluxos de capital cap a una economia més sostenible**

1. Establir un llenguatge comú en finances sostenibles mitjançant un sistema de classificació unificat a nivell europeu que defineixi què és sostenible i identifiqui els àmbits de major repercussió.
2. Crear etiquetes europees per a productes financers verds sobre la base del sistema de classificació esmentat amb l'objectiu de facilitar-ne la identificació per part d'inversors.
3. Fomentar la inversió en projectes sostenibles.
4. Establir l'obligació per part de les empreses d'assegurances i d'inversió d'assessorar els clients en matèria de sostenibilitat.
5. Desenvolupar índex de sostenibilitat per a la comparació de determinats actius financers sostenibles.

• **Incorporar la sostenibilitat en la gestió del risc**

6. Millorar la integració de la sostenibilitat en les avaluacions (ratings) i investigació de mercat en agències creditícies.
7. Clarificar el deure fiduciari dels gestors d'actius i inversors institucionals relacionat amb la sostenibilitat.
8. Integrar la sostenibilitat en els requisits prudencials de bancs i companyies d'assegurances, amb l'objectiu d'examinar la viabilitat de recalibrar els requisits de capital aplicables per a les inversions sostenibles, des del punt de vista del risc i vetllar alhora per l'estabilitat financera de l'entitat.

• **Fomentar la transparència i la visió a llarg termini**

9. Fomentar una major transparència en la informació financera i no financera anual, amb el llançament a consulta pública per part de

la Comissió de la revisió de Directrius sobre la presentació d'informes no financers, per ajustar-se a les recomanacions del Grup de Treball del Consell d'Estabilitat Financera sobre Divulgació d'Informació Financera relacionada amb el Clima (TCFD).

10. Fomentar la governança corporativa sostenible i atenuar la gestió, a curt termini, en els mercats de capital.

El 12 de juliol de 2020, la Comissió Europea aprovava el Reglament 2020/852/UE, conegut generalment com la *Taxonomia d'activitats ambientalment sostenibles*. Aquest reglament europeu planteja un sistema de classificació que estableix, per primer cop, un llistat d'activitats econòmiques considerades ambientalment sostenibles sota determinats criteris tècnics.

Aquesta peça normativa es considera una de les més importants del Pla d'Acció en Finances Sostenibles de la Unió Europea i l'Estratègia per finançar una transició a una economia sostenible (UE). El pla presenta deu accions prioritàries estructurades en tres pilars, (i) Reorientar els fluxos de capital cap a una economia més sostenible, (ii) Incorporar la sostenibilitat en la gestió del risc i (iii) Fomentar la transparència i la visió a llarg termini. La Taxonomia es considera una peça normativa d'importància cabdal, ja que classifica per primer cop què s'entén com a activitats ambientalment sostenibles, un pas necessari aconseguir els dos primers pilars.

Fins ara, en l'àmbit de la divulgació d'informació de sostenibilitat corporativa, grans iniciatives internacionals havien establert els estàndards segons els quals divulgar dades i informació ambiental, social o econòmica d'una forma estructurada i homogènia. Entre aquests estàndards podem trobar els de la Global Reporting Initiative, coneguda com a GRI i utilitzada de forma generalitzada per publicar la informació

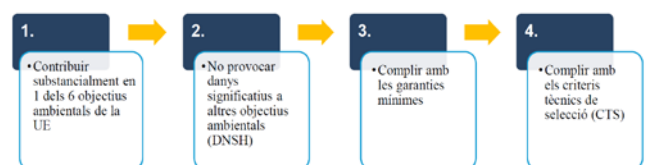
requerida en els Estats d'Informació No Financera (EINF), o el SASB de la Value Reporting Foundation, que estableixen una presentació de dades estretament relacionada amb indicadors financers. Aquests estàndards proporcionen metodologies per publicar, de manera estructurada, informació lligada a emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, gestió de residus, consum d'aigua o bretxa salarial entre altres aspectes.

Els Informes de Sostenibilitat o EINF que es desenvolupen seguint els estàndards comentats en el paràgraf anterior, generen un seguit de dades i informació de gran utilitat per als inversors que incorporen la sostenibilitat en la presa de decisions. Per aquest motiu s'han establert iniciatives internacionals independents amb l'objectiu (i) d'avaluar les millors pràctiques de mercat i classificar les empreses segons comparatives sectorials i (ii) donar ús a aquesta informació, facilitant-la, per exemple, a inversors o analistes. Exemple d'aquestes organitzacions poden ser el Carbon Disclosure Project (CDP) o el Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB), el primer enfocat a avaluar la gestió d'aspectes climàtics, de boscos i aigua, i el segon enfocat a la sostenibilitat d'infraestructures i edificacions. La informació de sostenibilitat corporativa presentada en publicacions pròpies (dades primàries) o en les dades sotmeses a iniciatives com CDP o GRESB (dades secundàries), així com entrevistes o reunions amb les empreses, representen la font d'informació que finalment acaben utilitzant les agències de qualificació per establir una qualificació ASG de risc de sostenibilitat. Aquesta nota o avaluació en matèria de sostenibilitat, presenta el problema que està basada en estàndards i iniciatives voluntàries, sense un marc de control legal i amb un desviament de subjectivitat en la qualificació. Aquests elements són els

mateixos als quals es refereix el sector financer quan posa en qüestió l'homogeneïtzació, fiabilitat i professionalitat de les avaluacions de sostenibilitat corporativa de tercers.

La Taxonomia presenta, doncs, una solució imperfecta a aquest problema, plantejant un sistema per avaluar la sostenibilitat ambiental d'activitats econòmiques incloses en els actes delegats dels diferents objectius ambientals segons indicadors financers. Permet establir un marc comú europeu per a determinar si l'activitat econòmica en qüestió la podem definir com a sostenible o no i sota quins criteris.

Entrant ara en detall en el mateix reglament 2020/852/UE de Taxonomia, aquest document, igual que les taxonomies biològiques, respon a la ciència de la classificació. En aquest cas, la norma classifica com a sostenibles aquelles activitats que responen a uns determinats criteris. La taxonomia es podria considerar un diccionari d'aquelles activitats considerades com a sostenibles, que generen un benefici ambiental. Cal afegir que, ara per ara, no inclou activitats neutres; és a dir, que no generen ni un benefici ni un dany ambiental, ni tampoc activitats classificades com a nocives o amb impacte negatiu. Així doncs, per a poder classificar una activitat econòmica com a sostenible, aquesta ha de complir amb els següents requisits:

Tal com es planteja en la *Figura superior*, perquè una activitat econòmica sigui considerada ambientalment sostenible en el marc de la Taxonomia, aquesta ha de complir a la vegada amb els quatre punts establerts a l'article 3 del Reglament 852/2020/UE:

- Contribuir substancialment a un o més dels sis objectius ambientals plantejats. Més endavant es plantegen les definicions de contribució substancial pels dos primers objectius.
- No causar cap perjudici significatiu a algun dels altres objectius mediambientals (DNSH): Els actes delegats estableixen els criteris i els requisits que una activitat ha de complir per considerar-se que no causa un dany a altres objectius ambientals, evitant que una activitat sigui considerada sostenible si genera una contribució a un objectiu ambiental però alhora un dany a un altre.
- Dur-se a terme en conformitat amb les garanties mínimes establertes. S'estableixen com a garanties mínimes les Línies Directrius de l'OCDE per a Empreses Multinacionals i dels Principis Rectors de les Nacions Unides sobre les empreses i els drets humans, inclosos els principis i drets establerts als vuit convenis fonamentals a què es refereix la Declaració de l'Organització Internacional del Treball relativa als principis i drets fonamentals a la feina i la Carta Internacional de Drets Humans.
- Complir els criteris tècnics de selecció establerts per a cada activitat: Aquests criteris poden ser nivells mínims d'eficiència o consum, certificacions o ecoetiquetes de què disposar, aspectes conceptuals o qualitatius, etc. Són els requisits tècnics mínims que cal complir perquè l'activitat econòmica sigui considerada com a sostenible. Són específics per a cada activitat i poden estar plantejats de diversa manera, tot i que sempre estan lligats a les especificitats i naturalesa de cada negoci/activitat.

Tal com es planteja en la figura anterior, per determinar la sostenibilitat mediambiental d'una activitat econòmica, aquesta ha de contribuir a

la consecució de determinats objectius mediambientals. El Reglament de la Taxonomia estableix sis objectius mediambientals:

Actualment el reglament de la taxonomia disposa de les activitats econòmiques i els criteris tècnics per tots els objectius ambientals. L'aprovació del primer llistat d'activitats i criteris tècnics que cobrien aquelles sota els objectius de mitigació i adaptació al canvi climàtic es va establir a l'Acte Delegat Climàtic¹ i la resta, a l'Acte Delegat Ambiental².

Per complir amb el reglament de Taxonomia, les empreses a qui els apliqui han de divulgar:

- La proporció de la seva facturació que procedeix de productes o serveis relacionats amb activitats econòmiques que es considerin mediambientalment sostenibles (**% Volum de negoci alineat amb la taxonomia**); i
- La proporció del total del seu actiu fix i la proporció de les despeses d'explotació relacionades amb actius o processos associats a activitats econòmiques que es considerin mediambientalment sostenibles (**% de CapEx i % d'OpEx alineat amb la taxonomia**)

A l'Acte Delegat de Divulgació s'estableix la informació i el format a utilitzar per divulgar els indicadors requerits i la informació contextual.

Es preveu que el reglament de taxonomia agafi, de cara a futur, una rellevància estratègica per

1 Acte Delegat Climàtic de la Taxonomia

2 Acte delegat Ambiental de la Taxonomia

les empreses. Conèixer la taxonomia i l'aplicació a cada empresa serà important per millorar l'accés a capital privat d'empreses amb projectes encarats a la sostenibilitat, ampliar les possibilitats d'accedir a fons públics, millorar el posicionament com a proveïdors de grans empreses, poder basar la comunicació i reputació ambiental en un sistema sòlid, quantitatiu i de referència i, finalment, millorar el perfil de risc de sostenibilitat del negoci, reduint l'exposició a les conseqüències de la transició cap a una economia baixa en carboni.

Així doncs, s'entén que la taxonomia presenta avantatges de cara a:

Accés a línies de finançament sostenible:

Els mercats financers no són aliens a la publicació del reglament de taxonomia. Es fa evident la necessitat de comptar amb el sector financer com a motor per aconseguir una economia baixa en carboni. Aquest sector però té la necessitat d'accedir a dades sòlides sobre sostenibilitat. Fins fa pocs anys, els professionals financers enfocats a la inversió, finançament o acompanyament de projectes ambientals o socialment sostenibles, eren pocs i enfocats quasi exclusivament a les finances ètiques i a la inversió d'impacte. Tot i així, els moviments socials, la crisi climàtica, els desenvolupaments normatius i nous productes financers, han presentat la combinació perfecte per a l'entrada del sector financer generalista al mercat dels productes financers responsables, sostenibles o verds.

L'entrada de grans entitats financeres en l'àmbit de les finances sostenibles presenta reptes importants, sobretot per a aquelles menys familiaritzades amb aquests aspectes. La falta de formació específica dels professionals financers, la dificultat d'integrar transversalment

criteris ASG en la gestió financera o l'accés a dades de sostenibilitat sòlides, fan que no sigui una tasca senzilla. Actualment, els fons d'inversió, les entitats bancàries o els analistes financers es basen de forma generalitzada en (i) les qualificacions ASG d'empreses com a indicador del risc de sostenibilitat d'una empresa, i (ii) en principis o acords internacionals per evitar involucrar-se en negocis amb grans externalitats negatives (p.e. Principis d'Equador). Aquestes qualificacions ASG es basen sobretot en informes de sostenibilitat, qualificacions segons marcs de divulgació d'informació voluntaris o en respostes a qüestionaris personalitzats. El tractament d'aquestes dades i informació per generar una qualificació ASG depèn, en gran mesura, de la subjectivitat de l'expert o metodologia utilitzada per valorar els riscos lligats a la sostenibilitat i la gestió d'aquests. La sostenibilitat és una matèria tan transversal i amb tants matisos, que no té una fàcil avaluació. El problema de les qualificacions ASG és la simplificació de les anàlisis de riscos lligats a la sostenibilitat basant-se en mètriques o estàndards voluntaris on no s'utilitzen lindars o criteris científics en l'avaluació.

Els problemes de la definició de sostenibilitat i com avaluar-la, que comencen a nivell d'empresa, es traslladen al món financer mitjançant productes concrets, que llavors són gestionats per professionals del sector i venuts a clients finalistes. Aquests clients o inversors minoristes han de tenir eines per poder valorar la sostenibilitat ambiental dels productes que els ofereixen.

La Taxonomia és una de les primeres iniciatives que resol el problema de forma inicial. Tot i no està finalitzada, ni ser perfecte actualment, és el primer pas per fomentar una anàlisi homogènia de la sostenibilitat d'activitats econòmiques sota fonaments legals i dades financeres. L'in-

crement de la transparència en aquest àmbit és un pas endavant per minimitzar el greenwashing i establir uns criteris de sostenibilitat sòlids a escala europea.

El Reglament 2020/852/UE de Taxonomia s'està utilitzant i s'utilitzarà en un futur com a base per a altres mecanismes legals lligats a la sostenibilitat. Exemple d'això n'és la Regulació 2019/2088/UE de divulgació d'informació en finances sostenibles (SFDR) que obliga a fer servir indicadors de la taxonomia en la informació per producte financer i entitat financer. També es planteja l'ús de la Taxonomia en l'Estàndard Europeu de Bons Verds i la proposta del JRC de la Comissió Europea per a la nova categoria de l'etiqueta ecològica europea per productes financers verds entre d'altres.

Això fa que el sector financer estigui obligat a publicar i utilitzar les dades de taxonomia de les empreses finançades o en les que s'ha invertit. Aquest fet, lligat a la creixent oferta i demanda de productes financers verds com ara préstecs verds, bons verds o bons lligats a la sostenibilitat, fa que el reglament de taxonomia s'estigui valorant com un indicador més per a l'obtenció dels avantatges en el tipus d'interès d'aquests productes de finançament sostenible.

Això fa que aquelles empreses que presentin unes ràtios d'alineament amb el reglament de taxonomia elevades puguin tenir majors facilitats per accedir a finançament en millors condicions que una empresa amb el mateix perfil financer però sense aquestes credencials.

Accés a capital públic:

En el marc de la utilització dels fons Next Generation EU pel finançament del Pla de recuperació, transformació i resiliència (PRTR) estatal, també s'està utilitzant l'estructura dels "criteris per no generar un dany significatiu a altres ob-

jectius ambientals (DNSH)" de la taxonomia per avaluar la possibilitat de finançar determinades inversions. En l'Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre, per la qual es configura el sistema de gestió del Pla de recuperació, transformació i resiliència, s'estableix en l'article 5; l'anàlisi de risc en relació amb possibles impactes negatius significatius pel medi ambient (Do No Significant Harm, DNSH), seguiment i verificació dels resultats sobre l'avaluació inicial. El Reglament del Mecanisme de Recuperació i Resiliència estableix que cap de les mesures d'execució de les reformes i inversions incloses al PRTR causarà un perjudici significatiu (DNSH) als sis objectius mediambientals definits al Reglament 2020/852/UE. A l'annex II.B.4 s'inclou un test específic d'autoavaluació en relació amb el compliment dels requisits bàsics, mentre que a l'annex III.B es proporcionen referències de gestió per evitar impactes mediambientals no desitjables.

Com es mencionava en paràgrafs anteriors, el fet que els organismes públics estiguin incorporant el criteri de DNSH als fons lligats al Pla de recuperació, transformació i resiliència (PRTR) fa que les empreses estiguin obligades a familiaritzar-se amb el llenguatge de la taxonomia. El fet que moltes línies de subvencions, ajudes o incentius derivin del PRTR traslladarà obligatòriament el mateix requisit d'avaluar el principi de DNSH al receptor final dels fons.

Més enllà de complir amb els requisits de DNSH, els fons europeus teòricament haurien d'estar alineats amb les activitats econòmiques plantejades, fet que fa que sigui molt més probable l'obertura de línies d'ajudes o obtenció de subvencions per aquelles activitats identificades com a sostenibles al reglament de taxonomia.

Posicionament com a proveïdor:

En l'última dècada, l'ús cada cop més transversal d'eines per valorar la sostenibilitat i qualitat de proveïdors ha servit per capitalitzar també les inversions en sostenibilitat de l'empresa privada. La implementació de certificacions internacionals o el càlcul de la petjada de carboni són només alguns aspectes que s'han anat incorporant en la valoració de proveïdors crítics. A partir d'ara, la taxonomia serà un altre indicador clau en la valoració de la sostenibilitat de proveïdors, en especial per a aquelles amb alts percentatges d'elegibilitat.

Les grans empreses estan integrant el Reglament de Taxonomia de la Unió Europea en els seus processos d'avaluació de proveïdors per assegurar que les seves cadenes de subministrament compleixin amb els estàndards de sostenibilitat establerts. Es requereix que els proveïdors proporcionin informació detallada sobre les seves pràctiques ambientals, incloent-hi dades sobre emissions de gasos d'efecte hivernacle, eficiència energètica i ús de recursos. Les empreses utilitzen aquestes dades per avaluar el grau d'alineació dels proveïdors amb la taxonomia. Això fa que aquelles que ja compleixin amb els requisits tècnics (CTS) i DNSH estiguin probablement més preparades per fer front a nous requisits o demandes de clients.

En paral·lel, el Reglament de Taxonomia de la Unió Europea i la Directiva sobre Diligència Deguda en Sostenibilitat (Directiva (UE) 2024/1760) estan estretament interrelacionats en l'àmbit de l'avaluació de proveïdors, ja que ambdós instruments busquen promoure pràctiques empresarials sostenibles i responsables. Aprovada el 13 de juny de 2024, la directiva de deguda diligència en sostenibilitat, també coneguda com a CSDDD, obliga les empreses a identificar, prevenir, mitigar i, si escau, posar remei als impactes adversos sobre els drets humans i el medi ambient derivats de les seves operacions,

les de les seves filials i les de les seves cadenes de subministrament. Això implica una avaluació exhaustiva dels proveïdors per assegurar el compliment dels estàndards de sostenibilitat establerts.

En l'avaluació de proveïdors, les empreses poden utilitzar els criteris establerts pel Reglament de Taxonomia per complir amb les obligacions de diligència deguda en sostenibilitat. Avaluant si les activitats dels proveïdors són ambientalment sostenibles segons la taxonomia, les empreses poden identificar i mitigar riscos ambientals en les seves cadenes de subministrament, complint així amb els requisits de la directiva.

Aquesta integració facilita una avaluació més coherent i eficient dels proveïdors, assegurant que les empreses compleixin amb les seves obligacions legals i promoguin pràctiques sostenibles al llarg de tota la cadena de valor.

Comunicació i reputació:

Un dels objectius que pretén la taxonomia és disminuir el greenwashing (en català, ecoblanqueig o rentat de cara verd) del sector privat, establint les bases per valorar les credencials en matèria ambiental de les empreses d'un mateix sector econòmic sota uns mateixos criteris. Aquest fet, disruptiu fins ara, facilitarà la divulgació d'informació en matèria de sostenibilitat ambiental d'aquelles empreses per les quals s'hagin establert criteris tècnics de selecció i DNSH. Les empreses que puguin reportar un percentatge del negoci més elevat d'alineament amb la taxonomia estaran en una posició de mercat que els permetrà guanyar reputació i valor de marca.

Així doncs, l'adopció de la Taxonomia permet a les empreses fonamentar les seves declaracions ambientals en criteris verificables,

reduint així el risc d'incórrer en pràctiques de 'greenwashing'. En seguir aquests estàndards, les empreses poden assegurar que les seves afirmacions sobre sostenibilitat són precises i transparents, evitant possibles sancions legals i danys reputacionals.

Aquest fet pot reduir també el risc de veure's exposat a multes o sancions per part de la Unió Europea. La Directiva sobre Declaracions Verdes (Green Claims Directive) proposada per la Comissió Europea té com a objectiu eliminar el 'greenwashing' obligant les empreses a fonamentar i verificar les seves afirmacions ambientals abans de publicar-les. Adoptada pel Consell de la UE el juny de 2023, aquesta normativa imposarà multes significatives i altres sancions a les empreses que no compleixin. La directiva distingeix entre declaracions ambientals explícites i etiquetes ambientals, i estableix requisits clars per a cadascuna, facilitant a les petites empreses complir amb les regles sense una càrrega administrativa excessiva.

Un exemple destacat de la lluita contra el 'greenwashing' és el cas entre Iberdrola i Repsol. Iberdrola va presentar una demanda contra Repsol per competència deslleial i publicitat enganyosa, al·legant que Repsol es presentava enganyosament com a compromesa amb la sostenibilitat a través de campanyes publicitàries i missatges al seu lloc web. Aquest judici, pioner a Espanya, podria marcar un punt d'inflexió en la publicitat ambiental al país, amb una sentència esperada per a finals de 2025 o principis de 2026.

En conclusió, la Taxonomia de la UE, juntament amb la Directiva sobre Declaracions Verdes, proporciona un marc regulador que ajuda les empreses a evitar pràctiques de 'greenwashing' i les possibles conseqüències legals associades. El cas entre Iberdrola i Repsol exempli-

fica la importància creixent de la transparència i la veracitat en les declaracions ambientals de les empreses.

Millor gestió del risc de sostenibilitat:

La taxonomia pot ser una eina interessant per afegir determinats aspectes al sistema de gestió del risc corporatiu. Els criteris tècnics de selecció, els principis de DNSH i les garanties mínimes ajuden a disminuir el risc associat a canvis polítics o legals gràcies al fet d'anar un pas més enllà dels mers requisits legals, disminuir el risc financer associat a falta de liquiditat per a un model econòmic poc encarat a una economia baixa en carboni, el risc social de no complir amb determinats estàndards de pràctiques laborals o drets humans, el risc ambiental i legal de responsabilitats penals per a impactes ambientals, riscos operacionals lligats a la volatilitat del preu de combustibles fòssils o similars.

Així doncs, podríem considerar el reglament de taxonomia com una eina que va molt més enllà d'un simple sistema de classificació, l'ús estratègic del qual pot resultar en avantatges competitius en el mitjà o llarg termini. Com s'ha vist, les implicacions i responsabilitats d'utilitzar el reglament es troben en mans dels departaments legals, financers, de qualitat, de medi ambient o a escala de direcció general, entre d'altres. Un fet que, igual que la sostenibilitat, té el repte i l'oportunitat d'implementar-se de forma transversal per fer incrementar la competitivitat de l'economia catalana enfront a la descarbonització socioeconòmica europea i global.